

Pred važnimi odločitvami

V zadnjem času je »Slovenska skupnost« predmet ostrih napadov s strani njenih političnih nasprotnikov in tekmecev. Po novembrskih pokrajinskih volitvah in po občinskih volitvah v štirih okoliških občinah na Tržaškem so se med strankami začeli, kot je razumljivo, preliminarni razgovori za sestavo upravnih odborov v posameznih krajevnih ustanovah. Na pobudo tajništva tržaške Kršč. demokracije je prišlo, kot izhaja iz posebne izjave, ki jo objavljamo na 2. strani, do informativnih in neobveznih razgovorov med predstavniki KD in zastopniki Sveta Slovenske skupnosti. Predstavniki Kršč. demokracije so predlagali Slov. skupnosti, naj prouči možnost svojega političnega sodelovanja s strankami sredinske levice, kar naj bi prišlo do izraza zlasti s sestavo skupnih odborov tako v okviru pokrajinske uprave kot v nekaterih občinah.

Glede na ta konkreten predlog so predstavniki »Slovenske skupnosti« formulirali vrsto pogojev, ki bi jih morale Kršč. demokracija in ostale stranke sredinske levice vnaprej sprejeti, da se lahko nato začnejo uradna pogajanja o morebitnem političnem sodelovanju med »Slov. skupnostjo« in strankami sedanje vladne koalicije.

Kdor je nepristranski in so mu pri srcu splošne slovenske koristi, bo moral priznati, da so predstavniki Slov. skupnosti, ki je slovenska politična grupacija in ne neka zasebna gospodarska družba, popolnoma pravilno ravnali, ko so pristali na razgovore s strankami vladne koalicije, kajti ta je danes edina odgovorna za politiko v državi in torej tudi za politiko do Slovencev v Italiji. Kako se bodo ti razgovori zaključili, nihče sedaj ne more vedeti. Iz stikov, ki smo jih imeli s predstavniki Slov. skupnosti, pa smo zvedeli, da so pogoji, ki jih slovenska politična grupacija postavlja vladnim strankam, popolnoma v skladu s splošnimi koristmi vseh Slovencev v Italiji. Od vladajočih strank se namreč med drugim zahteva, naj pojasnijo, kakšno stališče zavzemajo do zahteve, naj parlament končno izglasuje vse tiste zakone, ki so potrebni, da se pravično uredijo slovenski manjšinski problemi, kot predvidevajo ustava in mednarodni dogovori.

Eden izmed pogojev za morebitno politično sodelovanje je tudi vprašanje spoštovanja in zaščite narodnostne sestave okoliških občin in ostale Kraške planote, izvolitev slovenskega župana v Nabrežini ter vključitev slovenskih zastopnikov v nekatere važne ustanove ter komisije, ki se bavijo z vprašanji, katera publika zadevajo koristi in pravice Slovencev.

Gre, kot vidimo, za probleme, ki zanimajo vso manjšino in ki so zato prevažni, da bi njihovo urejevanje in reševanje postalo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Srečno novo leto 1965!

Po stari in lepi navadi si voščimo ob začetku vsakega leta srečno novo leto. Srečo si voščimo posamezniki, voščijo pa si jo tudi državni poglavarji v imenu svojih držav in narodov ter predstavniki raznih velikih in manjših skupnosti. Ves svet ob novem letu neštetokrat ponovi to besedo. Mnogi jo ponavljajo mehanično; še več pa je takih, katerim pride to voščilo iz globine srca, čeprav si pod pojmom sreče predstavlja vsak kaj drugega: starček si želi zdravja in takšno povečanje svoje pokojnine, da bi lahko v miru in brez strahu pred pomanjkanjem preživel zadnji del svojega življenja; mlad zakonski par si želi otroka in dobro stanovanje; mladina si predstavlja pod srečo ljubezen in romantično; ljudje v zrelih letih pa uspeh pri delu, mir in zadovoljnost v družini ter gospodarsko varnost; politik si predstavlja pod srečo uspeh svojih prizadevanj, umetnik velik osebni uspeh, duhovnik rodovitnost svojih opominov in prebuditev žive verske zavesti pri svojih faranih, advokat uspeh svojih pravnih in obilni honorar, pisatelj navdušene kritike in bravce svojih del, kmet dobre letine in dobre cene svojih pridelkov... Vsak ima pač svojo lastno predstavo in svojo lastno potrebo po sreči.

Kakšno srečo pa potrebuje ves ta naš svet in naš narod? Kakšno srečo naj jima želimo?

Svetu želimo in voščimo za novo leto 1965 predvsem mir in vedno boljše mednarodno razumevanje in sodelovanje. Želimo mu, da bi vsepovsod utihnilo drdranje strojníc in topov ter da bi si nasprotniki rajši segli v roke in sedli za zeleno mizo, da se pogovore. Želimo mu, da bi vedno bolj vidno in vedno hitreje izginjala ogromna razlika med revnimi in bogatimi narodi, med »razvitimi« in »nerazvitimi«, med izobraženimi in neizobraženimi. Želimo mu, da bi srečnejši priskočili kar najbolj iskreno na pomoč nesrečnim in jim pomagali bratovsko reševati njihove hude probleme. Najbolj pa želimo, da bi bilo ob koncu leta 1965 na svetu mnogo manj lačnih, bolnih in drugače vsled pomanjkanja in človeške brezbriznosti nesrečnih ljudi in zlasti otrok, kakor pa jih je našlo to leto ob svojem začetku. Bogatim in »razvitim« želimo mnogo več krščanske ljubezni do bližnjega in razumevanja za tujo bolečino in revščino, mogočnim pa spoznanje, da je treba pravice malih in šibkih prav tako spoštovati kakor pravice velikih in močnih, ker je pojem pravice samo eden in bi moral veljati za oboje enako.

Kaj pa želimo svojemu slovenskemu narodu? Želimo mu nadaljnji napredek v razvoju njegove kulture in civilizacije, nadaljnje uspehe v razvoju njegovega gospodarstva, nove afirmacije slovenstva v medna-

rodnem življenju, ki bodo povečale ugled slovenskega imena. Želimo mu, da bi čimprej dosegel najbolj razvite narode na poti kulturnega napredka, pri tem pa ohranil svoje razumevanje za trpljenje in probleme drugih narodov, ki so, največkrat brez lastne krivde, ostali daleč zadaj na poti razvoja. Želimo mu tudi čimveč biološkega zdravja in moči, da se bo lahko obdržal sredi mogočnih sosedov in še okrepil svoje pozicije. Zato mu iz srca želimo čimveč cvetočih, številnih, zdravih družin, da bo vsa slovenska domovina odmevala od veselega otroškega vrišča, ki mora biti najslajša godba za ušesa starejših, odhajajočih generacij.

In kaj želimo naši manjšini? Želimo ji sloge in čimveč zavednosti; želimo ji, da bi izginili iz njenih vrst vsi pojavi medsebojnega sovraštva, fanatizma in idejne ozkosrčnosti; želimo ji etične in biološke regeneracije, tako da bi se začele naše šole in naše prosvetne dvorane spet polniti, da bi uživala naša manjšina tako vedno večji ugled tudi pri sosednjem ljudstvu, s katerim živi v sožitju v isti državi, in da bi ji bila tako vedno bolj olajšana pot do vseh pravic, ki ji pripadajo.

To je naše voščilo svetu, slovenskemu narodu in naši manjšini za novo leto 1965.

Johnsonova poslanica

V ponedeljek zvečer je naslovil ameriški predsednik Johnson običajno novoletno poslanico na Kongres o položaju Združenih držav. V njej je izrazil povabilo novim sovjetskimi voditeljem na obisk v Ameriko, da »se bodo bolje spoznali«, kar je prvi pogoj za mirno sožitje. Povabilo je sicer bolj splošnega značaja, a je dovolj značilno za miroljubno smer ameriške politike. Predlaga tudi izmenjavo televizijskih programov med Ameriko in Rusijo.

V poslanici govori Johnson tudi o postavki ene in pol milijarde dolarjev za razvoj šolstva. Obenem poziva Kongres, naj se ustanovi novo ministrstvo za gradnjo ljudskih hiš in za urbanistiko.

V poglavju o zunanji politiki je izrazil ameriški predsednik upanje, da bo v tem letu mogel obiskati nekatere evropske in južnoameriške države. Glede Evrope je poudaril, da je Atlantska zveza s sodelovanjem Amerike še vedno temelj ameriške evropske politike. Skušal bo tudi navezati stike z vzhodnoevropskimi državami, ki »dobivajo vedno bolj svoj samostojni obraz«. Združitev obeh Nemčiji, na podlagi samoodločbe, pa da je še vedno naloga, ki čaka rešitve.

Ob koncu je dejal, da bo Amerika posegala v azijske in afriške razmere, ne »da bi tam iskala premoč, ampak da bi pospešila napredek človeštva.«

RADIO TRST A

• NEDELJA, 10. januarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenske zborovske skladbe; 10.00 Pre-os vs. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmanjše: »Winnetou« (Karl May - Joško Lukeš), »Prvič na Divjem Zapadu«. Igrajo člani RO.; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Gdmevi tedna v naši deželi; 15.00 Znani pevci: Wilma De Angelis in Pino Donaggio; 18.00 Po društvih in krožkih: »Društvo „Ivan Trinko“ v Cedadu« (Saša Martelanc); 20.30 Iz slovenske folklore; 21.00 Vabilo na ples.

• PONEDELJEK, 11. januarja, ob: 11.45 Beneški motivi; 12.15 Iz slovenske folklore; 18.00 Znanstveni leksikon; 18.30 Solistični instrumenti v času od sedemnajstega do devetnajstega stoletja; 19.15 Ploščice za vas; 13. quiz oddaja (Danilo Lovrečič); 20.35 Kurt Weill: Cestni prizori, ameriška opera v dveh dejanjih.

• TOREK, 12. januarja, ob: 11.45 Italijanski akvarci; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiu (Janko Jež); 18.30 Sodobna simfončna glasba; 19.15 Pisani balončki, radijski tečnik za najmlajše; 21.30 Slovenske novele 19. stoletja - Janjo Kersnik: »Ponkrčev oča«; 21.55 Sodobna italijanska glasba.

• SREDA, 13. januarja, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Okno v svet; 13.30 Prijetna srečanja, izbor motivov in izvalavcev; 18.30 Skiadateljji v očeh njihovih sodobnikov; 19.15 Higiena in zdravje (dr. Rafko Dolhar); 20.35 Simfonični koncert Orkestra gledališča Verdi, Približno ob 21.10 Iz pesniških gajev: »Elio Filippo Accrocca« — pripravil Josip Tavčar; 23.00 Črneke duhovne pesmi.

• CETRTEK, 14. januarja, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Za smeh in dobro voljo (Danilo Lovrečič); 17.20 Iz »uma lahke glasbe; 18.00 Italijanščina po radiu: Spopolnjevalni tečaj (Janko Jež); 18.30 Muziko Despic: Kvartet. Izvajalci: Zagrebški godalni kvartet; 19.15 Simfonični koncert »Televizija v Italiji in v svetu« (Mara Kalan); 20.35 »Filumena Marturano«, drama v treh dejanjih (Eduardo De Filippo - Stojan Cigoj). Igrajo člani RO.

• PETEK, 15. januarja, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Z glasbenih festivalov; 18.00 Bilo je nekoč... Venec pravlje, nriinovedk, legend. »Zlata pčica« (Jurij Slama); 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: »Prešernove gazele«; 20.35 Gospodarstvo in delo (Egidij Vršič); 21.00 Koncert operne glasbe. Približno ob 21.30 Socialne vede — pripravil Drago Stoka.

• SOBOTA, 16. januarja, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Po društvih in krožkih: »Društvo „Ivan Trinko“ v Cedadu; 15.00 »Volani«, oddaja za avtomobiliste; 15.30 Panorama tujih simfoničnih orkestrrov; 15.55 Pesmi in pleši z vsega sveta; 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine: Zbor »Giuseppe Tartini« iz Trsta; 17.20 Drugi Vatikanski kongcil; 18.00 Rediška univerza - Tone Penko; Kraška flora: »Potenika«; 18.30 Glasbena oddaja za mladino; 19.00 Slovenski moderni samospevi — Sreško Koprc: Osem otroških pesmi; Sredi samote; Vezla sem; Spoznanje. Pojeta sornenistki Oleva Jež in Zlata Gašperšič; 19.15 Družinski obzornik; 20.45 Oktet »Planika« iz Gorice, ki ga vodi Fran Valentinčič; 21.00 Za smeh in dobro voljo (Danilo Lovrečič); 21.30 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 10. januarja, nedelja: Gregor, Pavel
- 11. januarja, ponedeljek: Pavlin, Božidar
- 12. januarja, torek: Tatjana, Ernest
- 13. januarja, sreda: Veronika, Vera
- 14. januarja, četrtek: Srečko, Feliks
- 15. januarja, petek: Pavel, Veljko
- 16. januarja, sobota: Tomislav, Oton

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Izjava Sveta Slovenske skupnosti

Tajništvo tržaške Krščanske demokracije je ob koncu novembra povabilo Svet Slovenske skupnosti na informativen razgovor o položaju, ki je nastal na Tržaškem po zadnjih pokrajinskih in občinskih volitvah. Po tem razgovoru je Svet Slovenske skupnosti poslal 4. decembra tajništvu Krščanske demokracije pismo, v katerem je navedel pogoje, pod katerimi je pripravljen začeti uradna pogajanja za bodoče sodelovanje Slovenske skupnosti s sredinsko-levičarskimi strankami v pokrajinski in občinskih upravah. Sledilo je nekaj informativnih sestankov, na katerih so predstavniki Slovenske skupnosti in Krščanske demokracije obravnavali navedene pogoje, ki se tičejo ureditve položaja slovenske manjšine. Na socialistično pobudo je imel predstavnik Slovenske skupnosti tudi krajša informativna sestanka s predstavnikoma italijanske socialistične stranke, na kar je Svet Slovenske skupnosti pismeno sporočil svoje načelne zahteve. Na komunistično pobudo pa je isti predstavnik imel krajša informativna razgovora z zastopnikoma italijanske komunistične stranke. Pred zaključkom informativnih razgovorov je tajništvo Krščanske demokracije povabilo Slovensko skupnost na razgovore z ostalima sredinsko-levičarskima strankama — z italijansko socialistično stranko in z italijansko socialno-demokratsko stranko. Razgovori so bili v petek, 8. januarja zvečer.

Svet Slovenske skupnosti ponovno izjavlja, da se ne bo udeležil pogajani za morebitno sestavo novih odborov, dokler ne bodo zaključeni razgovori o ureditvi položaja slovenske manjšine. Zaključke razgovorov bo Svet predložil v obravnavo najširšim krajevnim in osrednjim organom

Slovenske skupnosti, ki jih bodo sprejeli ali zavrnili.

Svet Slovenske skupnosti smatra za potrebno poudariti, da so vse novice, ki prikazujejo potek in vsebino dosedanjih neuradnih pogovorov v drugačni luči in so jih objavili nekateri dnevnik, neresnične tendenciozne in provokatorske ter jih zato ostro obsoja.

Dve novoletni poslanici

Novi italijanski predsednik Giuseppe Saragat je objavil novoletno poslanico na italijanski narod, v kateri je opozoril na demokratske temelje, na katerih si mora graditi italijanski narod svojo bodočnost.

Jugoslovanski predsednik Tito je izjavil v svoji novoletni poslanici med drugim: »Z letom, ki se izteka, smo lahko v mnogem zadovoljni, ker smo zares dosegli, zlasti v proizvodnji, velike rezultate tako v našem gospodarskem razvoju kot tudi pri nadaljnji krepitvi vloge naše države v mednarodnih odnosih.

O raznih slabostih, ki so se pokazale preteklo leto, je bilo že veliko govorjeno, kot tudi o negativnem vplivu teh slabosti na naš celotni družbeni razvoj. To negativno zapuščitvo preteklosti moramo čimprej likvidirati v naslednjem razdobju. Vendar pa ne smemo ničesar delati površno in improvizirano pri popravljanju vsega tistega, kar se je pokazalo kot negativno pri našem delu in v našem razvoju socialističnih družbenih odnosov.

Novo leto je Tito praznoval na Brionih.

Nemirna Indonezija

Novo leto se je začelo za Organizacijo Združenih narodov prav slabo. Na silvestrov večer, nekaj minut pred polnočjo je naznanil zastopnik Indonezije Palar generalnemu tajniku U Thantu, da izstopa velika indonezijska republika iz mednarodne organizacije. Kot vzrok svojega izstopa navaja Indonezija izvolitev Malaysije v Varnostni svet. Kot je znano, sta si ti dve indomalajski republiki v ostrem nasprotju. Vlada v Džakarti je že napovedala, da bo Malaysijo napadla z orožjem, češ da je nova republika le prikrit ostanek britanskega kolonializma. Ker sta pa obe državi članici Združenih narodov, je Indonezija izstopila, da lahko nemoteno izvede svoj napadalni načrt.

Od 115 članic Združenih narodov je Indonezija prva, ki se je ločila od mednarodne zveze. Bržkone pa ne bo edina, ker se pripravljata tudi Portugalska in Južna Afrika, da izstopita. Prišli pa sta do te odločitve zato, ker sta bili večkrat napadeni na sejah Združenih narodov zaradi njune rasne in kolonialne politike.

Temelji Organizacije Združenih narodov se majojo tudi iz drugih vzrokov. Predsedniku Indonezije Sukarnu pripisujejo namero, da hoče v zvezi s Kitajsko in drugimi nezadovoljnimi azijskimi državami ustanoviti novo mednarodno zvezo držav.

To pa še ni dovolj. Usihajo tudi denarni viri v stekleni palači Združenih narodov. Že

dvajset držav članic je dve leti v zastanku s prispevki. Med temi je tudi Sovjetska zveza, ki se upira plačilu določenega zneska, češ da noče kriti stroškov za »imperalistični poseg« v Kongu. Finančne težave bodo povečale še Združene države Amerike, ki nočejo več kriti same 40 odstotkov za posebne izdatke ONU.

Tako stopa ta mednarodna organizacija, ki je bila po vojni ustanovljena kot jamstvo svetovnega miru, z novim letom v prav resno krizo.

Pred važnimi odločitvami

(Nadaljevanje s 1. strani)

predmet kakega strankarskega ali podobnega barantanja. Kot ljudje, ki so stvarni in imajo čut za mero, se predstavniki Slov. skupnosti gotovo tudi zavedajo, da je politična teža njihove organizacije prešibka, da bi mogla sama odločilno pripomoči k pravični rešitvi celotne manjšinske problematike. Zato bi upravičeno pričakovali, da bodo ljudje in krogi, ki danes napadajo Slov. skupnost ali ji kakorkoli delajo težave, raje podprli takšna prizadevanja. Drugače bomo morali samo vzeti na znanje, da so jim predvsem pri srcu strankarski ali razredni interesi, in da tem interesom podrejajo tudi boj za splošne pravice Slovencev v Italiji.

Zbeganost sovjetske mladine

V sovjetskem tisku prihaja vedno bolj do izraza zaskrbljenost vodilnih sovjetskih krogov zaradi razvad današnje sovjetske mladine, zaradi česar si pedagogi vedno bolj razbijajo glave. Iz dopisov mladine, ki jih objavlja mladinski dnevnik »Komsomolskaja Pravda«, izhaja, da je današnja sovjetska mladina v splošnem treznejša, stvarnejša, to se pravi manj ideološko usmerjena in s tem samozavestnejša. Mladina danes ni več pripravljena slediti svojim očetom na barikade za boljševiško svetovno revolucijo.

Padec Stalina in njegovo razkrinkanje po Hruščevu sta — kot piše nemški publicist Heing Weber iz Moskve — sovjetsko mladino popolnoma preorientirala. Sovjetsko mladino sicer nedvomno še danes delno vodi partijski uradni entuziazem s svojimi komunističnimi junaki. Vendar niso več komunistični ideali tisto, kar goni mladino v Sibirijo ali na nova polja v Srednji Aziji, ampak materialni mik, ker lahko tam več zasluži, da bo potem lahko boljše živela v Moskvi, Leningradu ali Kijevu.

Tisti, ki so ostali doma, pa se pogosto posmehujejo tem mladim pionirjem. Ta mladina raje živi na morskih obalah sovjetske Riviere in se zabava ob vodki in plesni glasbi. To so sinovi in hčerke privilegiranih tehnokratov, generalov in višjih partijskih funkcionarjev, ki doraščajo v velikem luksusu. Njihov študij je zagotovljen čeprav traja zaradi pomanjkanja pridnosti več let dalje. Ta sovjetska mladina naravnava svoje transistorje na Glas Amerike, na BBC London in druge zahodne radijske postaje. V metropolah Sovjetske zveze nastaja nov način življenja, ki posnema Zahod. Zahodni pevci šlagerjev, n. pr. Beatles, ali filmski igralci kot Brigitte Bardot, O. W. Fischer ali Maria Schell, so njihovi maliki.

Na sovjetske fante in deketa danes ne napravljajo nobenega vtisa sovjetski junaki dela, ampak kozmonavti in olimpijski zmagovalci, ki zmagujejo v športnem tekmovanju in ne na papirju. Značilna so razna

pisma čitateljev, ki jih objavlja »Komsomolskaja Pravda«. Tako se je pred kratkim pritoževal mlad sovjetski delavec: »V svoji šolski dobi sem bral, da so sovjetski ljudje vsi junaki. Ko sem pa spoznal življenje, nisem nikjer našel junaških dejanj. Menda najdemo junake pri nas le v knjigah in časopisih.« Vedno znova se pojavlja vprašanje: »Zakaj smo pravzaprav na svetu?« Mladi študent Vasilij Marjašin vprašuje uredništvo »Komsomolskaje Pravde«: »Ali morda zato, da spimo, jemo in ustvarjamo nekaj materialnih dobrin in potem izginejo?«

Diskusija v sovjetskem tisku, ki gre za tem, da naj bi praznovali sovjetske praznike bolj dostojno, kaže, da sovjetsko mladino ne zanima več revolucionarno ozadje 1. maja in 7. novembra. Mladina išče praznikov, ki segajo do srca. Globoke božične praznike pa pozna mladina le iz pripovedovanja, okinčana novoletna jelka je le slab nadomestek.

CASI SE SPREMINJAJO

Ameriški vojaški izvedenci so že končali letni obračun za posamezne armadne stroške. Prišli so do presenetljivih zaključkov. Armada je potrošila samo za papirne prtičke, katere dajejo vojakom pri obedu, toliko, kolikor je znašal v Washingtonovih časih proračun za vse državne stroške.

DELOVNA TOVARISA

V vozu podzemeljske železnice v Chicagu sta se prejšnji teden prav pošteno pretepala dva odrasla možaka. Ni ju bilo mogoče ločiti. Sprevodnik je moral na naslednji postaji ustaviti vlak in izročiti pretepača policiji. Drug drugega sta obtoževala, da sta si izmaknila iz žepov denarni listneci. Izpraševalci so kar obstrmeli. Nazadnje se je pa izkazalo, da sta oba prav spretna žepna tatova, katera je policija že več mesecev iskala.

GRAH JE RAZNESEL LADJO

Neko sovjetsko ladjo so natovorili z več tisoč cmami suhega graha. Skozi neko razpoko je začela pronicati voda v razsuti grah, ki se je zaradi vlage vedno bolj napihal, dokler ni raznesel šestdesetonske ladje. Rastlinski fiziološki zavod v Moskvi je pri preiskavi dognal, da so razvijala od vlage napihnjena zrna do sto atmosfer pritiska na en kvadratni centimeter.

Od vsepovsod

Norveški kralj Olaf, ki bi bil moral v četrtek začeti svoj sedemdnevni obisk v Perziji, se je moral vrniti iznad teheranskega letališča v Beirut, ker njegovo letalo zaradi snežnega viharja ni moglo pristati. V Teheran se je vrnil v petek dopoldne, ko se je vreme izboljšalo.

Sirijo se glasovi, da bo Nenni odstopil svoje mesto v vladi poslancu Lombardiju, sam pa se bo posvetil delu za združitev socialistov (socialnih demokratov, PSI in PSIUP).

Novi predsednik republike Giuseppe Saragat se je 7. t. m. preselil iz svojega dosedanega bivališča v ulici Lungotevere Elaminio v Quirinal in stanuje zdaj v mali palači »del Fuga«.

6. januarja, na praznik Svetih treh kraljev, so blagoslovili v milanski stolnici petna in zadnja bronasta reliefna vrata, ki jih je 14 let ustvarjal kipar Luciano Minguzzi. Ob tej priložnosti so prvič v zgodovini brali v stolnici mašo v talijanščini, po navodilih II. vatikanskega cerkvenega zbora.

Koroški deželni glavar Wedenig se poslavja od aktivnega političnega življenja zaradi dosege starostne meje. Ob tej priložnosti je v daljšem govoru v koroškem deželnem zboru spomnil na najvažnejše dogodke svojega glavarstva in dal tudi zanimivo in simpatično izjavo o slovenski narodni manjšini. Poudaril je, da mora imeti manjšina občutek, da je v deželi res doma in da more resnično domovinsko zvestobo dokazati samo tisti, ki manjšino spoštuje, jo priznava v njenih življenjskih pravicah in gleda v njej to, kar je: obogatitev zaklada skupne domovine.

Predsednik De Gaulle je izdal za božične praznike amnestijo za 173 OAS-ovcev, svojih nasprotnikov. Amnestije pa so bili deležni le tisti, ki niso storili velikih zločinov.

Duhovniki v Trstu so izdali knjižico »Več otrok!«, proti ubijanju nerojenih otrok in proti biološkemu propadanju slovenskega naroda. O njej poročamo na 4. strani.

Nadaljevanje koncila

V mesecu juniju se bo začelo nadaljevanje II. vatikanskega koncila. Vrhovna komisija za usporiditev koncilskih zasedanj se je že sestala pod predsedstvom kardinala Tisseranta. Koncilski očetje bodo morali pretresti še štiri dolge člene, ki niso bili dosedaj obdelani. Predlogi na sporedu se tičejo: verske svobode, Cerkve v modernem svetu, misijonskega delovanja in duhovniške službe. Dva predloga, in sicer teološki ter o katoliškem laikatu čakata samo še na izglasovanje. Pet predlogov, med temi tudi o krščanski vzgoji, bodo morali koncilski očetje še predelati.

Čaka jih torej še veliko dela. V vaticanskih krogih pa zatrjujejo, da se bo s prihodnjimi sejami končal II. vaticanski zbor. Zaradi teh nujnosti je moral papež od-

kloniti vabilo prirediteljev svetovne razstave v New Yorku. Skoro gotovo bo pa letos v marcu obiskal Filipine ob 400-letnici pokristjanjenja tega otočja.

PRAVI PRISTASI

V Sofiji izhaja tednik »Narodna kooperacija«. V eni svojih zadnjih števil je pisal, kako mora pravi in zvesti strankin pristaš varčevati. Če je obleka ponošena, jo mora obrniti in še eno leto nositi. Ob koncu leta si da iz nje narediti jopič. Ko je tudi ta že obrabljen, bo šel — pravi somišljenik — h krojaču in bo dal sešiti iz jopiča bolero za ženo.

List pa ni zapisal, ali veljajo ta pravila tudi za strankine voditelje.

Foto Magajna

V snegu

Y Tržaškega

Za številnejše slovenske družine

Izšel je nov zvezek iz serije »Knjižic«, ki jih izdajajo Salezijanci iz Marijanišča na Opčinah. Ta zvezek je še posebno aktualen in dobrodošel, glede na naše slovenske razmere. Obravnava namreč problem, ki je v našem narodu izrazno aktualen in pereč, to je problem otrok. Kot znano, je namreč rodnost pri slovenskem narodu v zadnjih desetletjih zelo padla, kar že začenja imeti svoje hude posledice v vseh naših javnih zadevah, in te posledice lahko postanejo s časom celo usodne za življenje in položaj vsega slovenskega naroda, zlasti pa tudi za našo manjšino v Italiji.

Knjižica ima naslov »Več otrok!« ter je delo več avtorjev. Napisali so jo dr. Alojzij Suštar, dr. Milan Starc, dr. Rafko Dolhar, Franc Jeza in dr. Vinko Beličič. Vsak je obdelal problem premajhnega naravnega prirasta v slovenskem narodu s posebnega stališča. Oba zdravnika, to je dr. Milan Starc in dr. Rafko Dolhar, sta obdelala problem splava, ki je postal — v kolikor namreč zadeva hotén, umetno povzročen splav — strahotno zlo pri Slovencih, saj računajo strokovnjaki, da na ta način umore slovenske matere približno dve tretjini vseh spočetih otrok na leto. Oba zdravnika odločno obsojata umeten splav, zlasti tudi z zdravstvenega stališča. Tako na primer piše dr. Starc: »Posledice hoténega, umetnega splava so vedno hude, vedno nevarne... Koliko je ženà, nesrečnih v zakonu in življenju prav zaradi splava... Splav je brez dvoma vselej nevaren, tudi kadar ga izvedejo poklicne krvave roke. Umetni ali hoténi splav je napad na celotni organizem, ki ves trpi. S splavom se v organizmu nasilno prekine naravni razvoj. Splav je neke vrste revolucija, ki se nad prizadeto vedno maščuje.«

Dr. Dolhar pa piše: »Psihologi in pošteni zdravniki dobro vedo, kako močna vez med zakoncema je otrok, močna resnično kakor prstan na roki, močnejša kakor vse, kar jima je drago. Gotovo bi se mnogi zakonci nikoli ne odločili za razporoko, če bi ju družila prava odgovornost za skupnega otroka. Upravičeno trdim, da bi v večini primerov nekaj otrok preprečilo pot do ločitvenega procesa. Kdor se vdaja nespametnemu in namernemu preprečevanju naraščanja, je podoben tistemu, ki hoté ali vedé kliče nesrečo na zakon.«

Dr. Alojzij Suštar je prikazal problem z moralnega in cerkvenega stališča, pri čemer je treba priznati, da je upošteval najmodernejša in najbolj uvidelna načela, ki jih je v zadnjem času izrazila Cerkev glede problema prirasta in omejevanja rojstev. Zlasti zanimivi so odstavki, v katerih avtor prikazuje stališče Cerkev do vprašanja takomenovanega »urejevanja rojstev«, ki danes toliko zaposluje nekatere kroge v zvezi z dozdevno prehitrim naraščanjem prebivalstva na gospodarsko in civilizacijsko nerazvitih področjih. Franc Jeza je prišpeval poglavje »Kaj pomeni padanje rojstev v življenju slovenskega naroda«, v katerem je obdelal problem pomanjkanja rojstev pri slovenskem narodu z narodno-političnega in sociološkega stališča. V sestav-

ku omenja, da je danes rodnost v Sloveniji precej nižja kakor pri sosednih narodih, tako da obstoja nevarnost, da se bo slovenski narod vedno bolj spreminjal v neznatno narodno manjšino brez političnega in gospodarskega vpliva v Evropi. Omenja tudi nevarnosti, katerim se izpostavlja naša manjšina v Italiji zaradi premajhnega števila otrok, zlasti še kar zadeva naše kulturne in politične pravice, na primer slovensko šolstvo.

Vinko Beličič je napisal za knjižico sestavek »Pogled nazaj za vzpodbudo in tolažbo«, v katerem je orisal toplo in prijetno, čeprav včasih nekoliko razgibano vzdušje v številni družini. »V tesnem stanovanju so se otroci naučili, da nima nihče pravice do vsega: človek se mora ozirati na sočloveka in kakor so drugi potrpežljivi z njim, tako mora tudi on potrpeti z drugimi,« piše Vinko Beličič. »V takem samotatajevanju se otrok obrusi in mimogrede usposobi za življenje v družbi.«

Knjižica »Več otrok« je napisana živahno, trezno in stvarno, pa tudi v lepem jeziku, kar je sicer že običajna odlika vse serije. Zeleti je, da bi prišla v roke vsem staršem in vsem zakonskim parom. Vsekakor je bila nujno potrebna.

NATEČAJ ZA PRVI FESTIVAL OTROŠKIH POPEVK

Prosvetno društvo Barkovlje razpisuje natečaj za prvi festival otroških popevk 1965.

Namen natečaja je pritegniti čimveč ustvarjalcev in sodelovalcev in vzbuditi med osnovnošolsko mladino zanimanje za slovensko popevko. Udeležencem natečaja priporočamo, da skušajo v svojih delih (besedilu in glasbi) najti najbolj pristen slovenski glasbeni izraz, primeren slovenskim otrokom iz naših osnovnih šol.

Natečaja se lahko udeležijo vsi v zamejstvu živeči slovenski komponisti in amaterji, ki niso vpisani v Društvo za zaščito avtorskih pravic (SIAE). Komponirana dela naj bodo opremljena s slovenskim besedilom, primernim za otroke.

Tekst in glasba bosta ocenjena kot celota. Poslana dela bo ocenila posebna komisija, ki jo bo imenoval prireditelj.

Popevke — glasba in besedilo — naj bodo po možnosti izvirne.

Skladbe je treba poslati najkasneje do 25. januarja 1965 na naslov: Prosvetno društvo Barkovlje, Trst, ul. Cerreto 12.

Vsako skladbo je treba poslati v klavirskem izvlečku z vpisanim besedilom. Na skladbah ne sme biti navedeno ime avtorja, besedila in glasbe. Označene morajo biti s šifro, ki je skupna za besedilo in glasbo.

Vzela pošiljka naj vsebuje:

Skladbo za natečaj s čitljivo pisanim besedilom. Posebej besedilo, napisano čitljivo, po možnosti na pisalnem stroju. Zaprto pismo, na katerem sta naslov skladbe in šifra, v pimu pa šifra, ime avtorja besedila in glasbe in točen naslov. Rokopisi se ne bodo vračali.

Avtorji, katerih dela bodo zbrana, dovoljujejo prireditelju otroškega festivala 1965: popravilo besedil; aranžiranje svojih del; izključno pravico za tiskanje, snemanje in razmnoževanje ter predvajanje po radiu ali televiziji ter na gramofonskih ploščah.

Najboljše tri popevke bodo nagrajene.

Nagrade si delijo avtorji besedila in glasbe po medsebojnem dogovoru. Morebitna popravila oziroma spopolnitve razpisa natečaja bodo pravočasno objavljena.

PROSVETNO DRUŠTVO BARKOVLEJE

NOVA PESNIŠKA ZBIRKA

Pred Božičem je izšla prva pesniška zbirka Milene Merlak-Detela, ki jo je izdala založba Sodoba na knjiga v Trstu.

Pesnica je pri nas znana po svojih prispevkih v »Mladiki« in »Mostu«.

Zbirka ima naslov »Sodba od spodaj«. Dobi se v slovenskih knjigarnah v Trstu.

POJASNILO

V zvezi z intervjuvom z g. Vladimirom Vremcem v božični številki N. 1. smo prejeli z različnih strani opozorilo, da niso bili vsi Slovenci na Tržaškem oziroma vse skupine lastniki bivšega Narodnega doma v Trstu, ampak samo politično društvo »Eдинost«.

Uredništvo

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Predstave v Kulturnem domu

VEČER SLOVENSKE SODOBNE DRAMATIKE

Igor Torkar

DIALOGI

Primož Kozak

STUDENTOVSKA SOBA

Saša Vuga

BERNARDEK

Priredba in odrska priredba: JOŽE BABIČ

PREMIERA v torek 12. januarja 1965 ob 20.30 (premierski abonma) — v sredo 13. januarja 1965 ob 20.30 (abonma I. ponovitev) — v četrtek 14. januarja 1965 ob 20.30 (abonma red A in B) — v petek 15. januarja 1965 ob 20.30 (abonma red C in D) — v soboto 16. januarja 1965 ob 20.30 — v nedeljo 17. januarja 1965 ob 16.00 (abonma I. popoldanski) — v sredo, 20. januarja ob 20.30 — v četrtek, 21. januarja ob 20.30 — v nedeljo 31. januarja 1965 ob 16.00 uri (abonma II. popoldanski)

Prodaja vstopnic vsak dan od 11. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma.

Beneška Slovenija

TRBIŽ

Domači vremenski preroki so napovedali, da bomo imeli hudo zimo s snegom. Njih napovedi so se napol že uresničile. Po vrhovih in tudi v dolini je že poprej namerjalo dokaj debelo plast snega. Na Novo leto in naslednji dan je pa spet snežilo, v dolini je pa vmes tudi pršelo, da se je že začela valiti snežna brljuzga po ulicah. V Trbižu je bila že četrta metra visoka snežna plast. Na Višarjah je oba dneva zapadlo še za pol metra snega.

Smučarjev je bilo že precej, posebno še, ker vozi do vrha tudi žičnica. Ti zimski smučarji pa ostanejo le po en dan ali dva. Pravih zimskih turistov, katerih bi se naši gostinci razveselili, pa še ni.

Rajbelj:

SMRT V SNEGU

Ob novem letu so se pokazali prvi večji snežni zameti po naši in po Kanalski dolini. Komaj se je sneg pojavil, že je zahteval svojo prvo žrtev. To pa še na prav poseben način, ne na kakem snežišču, ampak kar doma pred hišo.

Štiridesetletni delavec Fabbro je kidal prejšnjo soboto sneg pred hišo. Med delom se je usula s strehe debela plast snega in je moža popolnoma zasula. Ko ni prišel na delo, so ga začeli tovariši iskati. Nikomur pa ni prišlo na misel, da leži po-

PRELOŽITEV ODKRITJA

Ze davna je želja goriških Slovencev, da bi se ohranil časten spomin na dva velika moža in voditelja goriških Slovencev izza člobe pred prvo svetovno vojno. Ta dva sta Andrej Gabršček, narodni buditelj, tiskar, založnik in časnikar ter dr. Anton Gregorčič, državni ter deželni poslanec, graditelj goriških šolskih domov, ustanovitelj slovenske gimnazije, raznih zadrug, posojilnic in knjižnih podjetij.

Nekdanji goriški študentje, danes že vsi starejši možje na različnih položajih, so sklenili na enem svojih sestankov ob obletnici mature, da se morata obema postaviti spominski plošči. Gabrščeku v Kobaridu, Gregorčiču pa na Vrsnem. Spoznali so, da je potrebno postaviti vidna znamenja, ki naj spomnijo zlasti sedanjo mladino, da smo imeli v nedavni preteklosti na Goriškem vztrajne prvoboritelje na vseh poljih javnega življenja in da sta takrat stala v prvih vrstah prav Gabršček in Gregorčič.

Spominski plošči je nameraval postaviti in odkriti poseben »Odbor za postavitev spominskih plošč Andreju Gabrščeku in dr. Antonu Gregorčiču«, ki ima svoj sedež v Vrtojbi (Gorkič, Vrtojba p. Sempeter pri Gorici). Slavnost odkritja je bila določena že za prejšnjo jesen. Razni zadržki so pa narekovali preložitev otvoritve na letošnjo pozno pomlad.

Pripominjamo, da zbira prispevke za spominske plošče in prireditev omenjeni odbor.

KULTURNI STIKI

V soboto ob 11. uri dopoldne bodo odprli v palači občinske skupščine v Novi Gorici razstavo moderne italijanske knjige. Pobudo za to kulturno razstavo sta dali vodstvu goriške Državne občinske knjižnice in knjižnice v Novi Gorici. Med obema knjižnicama obstaja že dalj časa koristno

Kanalška dolina

kopan pod kupom snega. Šele pozno zvečer je policijski pes zasledil ponesrečenca že zadušenega v snegu pred hišo.

Snežni zameti so onemogočili po novem letu ves promet čez Predil. Avtobusni promet na bovško stran je prekinjen. V snegu je obtičal zadnji avtobus, ki je privozil iz Jugoslavije. Plazovi se usipajo med Predelom in Strmcem. Podobne razmere so tudi na cesti med Rajbljem in Mrzlo vodo, da niso mogli nekaj dni delavci na delo v rudnik. Zadnje dni so pa ceste že očistili s plugi, vendar je promet čez prelaz še onemogočen.

Učja:

ODREZANI OD SVETA

Kakor se zgodí vsako hudo zimo, tako se je tudi letos, namreč, da je naselje Učja v zgornji dolini Tera popo'nomo odrezano od sveta. Od nedelje dalje leži ta vas in vsa okoica pod dva metra debelo sneženo plastjo. Sneg je pokvaril tudi električno napeljavo. Vas je ostala brez luči. Po cesti v Režijo je nemogoče pregaziti visoki sneg, katerega je toliko, da ga ne morejo niti z motornimi plugi odstraniti. Le redki pogumni smučarji in vojaške patrole vzdržujejo zvezo med to samotno, oddaljeno vasjo in z ostalim svetom. Na videmski prefekturi proučujejo nevarni položaj, zlasti če izbruhnejo kake bolezni.

sodelovanje, ki se še vedno bolj pogloblja.

Knjižna razstava bo odprta do 15. januarja, nato jo bodo prenesli v Novo mesto in v Maribor. V mesecu februarju jo pa bodo zaključili v Kopru.

Sodelovanje obeh obmejnih knjižnic se kaže tudi v prispevkih revije »Studi Goriziani«, katero izdaja goriška Državna knjižnica. Opaža se vedno več člankov z onstran meje ali pa takih, ki obravnavajo tudi slovensko književnost. Zeleti bi bi'o, da bi se ti kulturni stiki še poglobili.

GORISKI VOLIVCI

Pokrajinske volitve in volitve za občinske svete se že bližajo. Bržkone bodo že proti koncu meseca maja.

Osrednje volilne komisije so že na delu za pregledovanje volilnih seznamov. V Gorici je komisija vpisala 717 novih volilnih upravičencev, ki so dosegli 21. leto starosti ali pa so se priselili. Treba je bilo tudi urediti volilna okrožja, katerih je v goriški občini 56, in določiti po približno 650 volilcev na en sedež.

Ob koncu leta so izkazovali goriški volilni seznam 31.702 volilna upravičenca. Žensk je kar 3140 več kot moških upravičencev.

CESTNE NESREČE

Po Novem letu začenjajo izdajati razne oblasti svoje statistike, vesele in žalostne, o preteklem letu. Med druge spadajo tudi sezname o cestnih nesrečah.

Na Goriškem je zabeležila cestna policija v lanskem letu kar 587 prometnih nesreč. Terjale so 31 smrtnih žrtev, 509 oseb je pa bilo težje ali lažje ranjenih. Policija je naložila vozačem, ki se niso držali prometnih predpisov, 17.613 glob. Večina kršilcev je takoj izplačala naložene denarne kazni, ki gredo v milijone. Policija je tudi ugotovila, da se pripeti največ nesreč v zgodnjih jutranjih urah po prazničnih dneh; na kržiščih zaradi prenagle vožnje in da so krivci po večini mladi, neprevidni ljudje.

Iz teh elementov nameravajo odgovorni činitelji za cestni promet izvajati posebne zaključke in poostri predpise in globe. Na vedno živahnejši cestni promet in na njegove predpise, bo seveda potrebno priučiti tudi pešce.

Pevma:

POGREB

Prav zadnje dneve v letu, ko se je vse pripravljalo na veselo praznovanje božičnih in novoletnih dni, so pri nas zvonovi peli mrtvaško pesem.

Na Oslavju je umrla v 54. letu starosti gosposinja Pavla Jakin, poročena Dornik. Pokojnica je bila dolgo let uslužbena v podgorjskih tkalnicah. Zadnja leta jo je pa sledala zahrbtna bolezen, katero si je nakopala še v vojnih časih kot udeleženka pri osvobodilnem gibanju.

V sredo 30. decembra so pokojnico prepeljali iz bolnišnice v Pevmo, kjer je bil prav ganljiv pogreb s petjem in mnogimi venci. Domači župnik g. Rutar se je v lepih besedah poslovil od rajnke, ki je toliko trpela. Pokojnica zapušča moža in tri odrastle hčere, katerim izražajo vsi prijatelji in znanci iskreno sožalje.

Iz Goriške

Steverjan:

GIBANJE PREBIVALSTVA IN DRUGO

Sestava prebivalstva v števerjanski občini se v lanskem letu ni dosti spremenila v razmerju s predlanskim. V letu 1964 se je rodilo v Steverjanu 8 otrok; pokopali pa smo 10 oseb. Porok je bilo vsega skupaj 8. Celotno število prebivalcev v števerjanski občini znaša 879, padlo je za 9 oseb.

Zadnji pokop smo imeli na dan po Novem letu. Umrla je 75-letna Ernesta Maraž s Sovence. Mož ji je umrl že pred nekaj leti. Imela je 5 otrok. Dva je zgubila, en sin je padel pri partizanih. Družina je dosti trpela, ker so ji Nemci požgali prejšnjo domačijo. Hčerke so poročene in živijo v Steverjanu. Hči Anči je že dolgo let zvesta cerkvena pevka. Pokojnica je bila dobra in delavna ženska ter pri vseh spoštovana. Sosedje so ji priredili prav lep pogreb s petjem cerkvenega zbora in s pevci društva »Briški grič«. Naj počiva v miru!

Dela pri stavbi prosvetnega doma na vrhu pri cerkvi lepo napredujejo. V dveh mesecih bo stavba že pokrita. Za praznike so jo društveniki okrasili s stoterimi električnimi žarnicami. Iz Gorice se je videla kot obzarjena četverooglata piramida in se je lepo vokvirila v druge razsvetljene okolice.

Omeniti je še treba naš vodovod, ki je v glavnem že končan. Občina čaka še na zadnji državni prispevek 13 milijonov, da se oizčijo črpalke. Dokončati bo treba še priključitev k posameznim hišam na Gmajni, nekaj v Jazbinah in pa po vsej Grojni, kar je glavni problem.

RUPA

Praznike smo prav po domače in brez hrupa obhajali. Domači fantje so v predvečerih na glavne praznike krepko zapeli pred cerkvijo in na vasi nekaj domačih pesmi. Veseli nas, da se obnavlja ta lep navada in nam praznične dni naredi še bolj pristne, naše.

Med mladino, pa tudi med možmi se opaža nekaj več zanimanja za javno življenje kot doslej. Razpravljajo o občinskih zadevah, pa tudi bodoče pokrajinske volitve so že predmet razgovorov. Povečini se slišijo glasovi, da bi morali vsi Slovenci složno nastopati pod skupnim znakom in da bi se ne utapljali v italijanskih strankah, kterekele barve. Izrazili so tudi željo, da bi se moral pripraviti kak politično debatni večer, kjer naj bi teoretično in stvarno obravnavali naš položaj, zlasti še spričo bližnjih volitev.

Kako je potrebno večje zanimanje za občinske zadeve, kažejo že naše poti. Ljudje si včasih sami pomagajo in si jih pred hišami popravijo. Vse poti bo potrebno načrtno urediti.

Zadnje čase se opazi po naši okolici tudi dosti psov, ki se potepajo brez nagobčnikov in verig. Nekateri so prav veliki in nevarni za otroke. Občina bi morala trdo prijeti gospodarje teh psov, da ne bo po kakšni nesreči že prepozno. Pa še eno pripombo na koncu, ki se morda tiče poštnih odprav. Nekateri se namreč pritožujejo, da dobivajo Novi list zelo pozno. Treba je tudi to zadevico urediti.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Black Nativity« v Trstu

Verdijsko gledališče v Trstu ima za 11. januar na sporedu znamenito »Black Nativity«, predstavo, ki prikazuje božič, kakor si ga predstavljajo in kakor ga praznujejo preprosti ameriški črnci na jugu Združenih držav. »Črni božič« je bil prvič prikazan šele decembra 1961 na Broadwayu. Od takrat pa je šel preko mnogih velikih evropskih odrov in doživel povsod izreden uspeh. Predstava sestoji predvsem iz črnskih božičnih pesmi, dopoljenih s prizori na odru.

Petje ima, kot znano, sploh veliko vlogo v cerkvah črnskih verskih občin v Združenih državah. Skupine pevcev, ki so pogosto poklicni cerkveni pevci, potegnejo vernike za seboj v izreden in čudovit zanos, ki se vedno bolj stopnjuje, kakor bolj se črnici dvigajo v predstavo tistega, kar opjevajo — to je navadno kak svetopisemski prizor — in čim bolj uživajo v petju. Pogosto se zgodi, da začno pri tem tudi plesati in z mimiko ponazarjati tisto, kar pojejo, kakor se je dogajalo v nekdanjih časih v evropskih katoliških cerkvah, ko so nastali znani »misteriji« ali verske igre.

Nekateri teh črnskih cerkvenih pevcev so postali tako slavni, da so jih začeli vabiti tudi v necerkvene koncertne dvorane in na festivale jazz glasbe. Vse do leta 1961 pa ni še nihče prišel na misel, da bi na odru uprizoril predstavo, ki bi spominjala na tisto, kar se dogaja v črnskih cerkvah med petjem. Prvi je prišel na to misel neki producent ameriške televizije, ko mu je neki impresarij predložil scenarij za tak nastop, ki naj bi ga priredili v neki črnski cerkvi na božični dan, da bi ga posneli za televizijo. To je bil scenarij za »Black Nativity«, katere pa nato niso uprizorili v cerkvi, ampak v gledališču, ker je televizijski producent takoj spoznal njeno umetniško vrednost. Pač pa so sli tisti, ki so organizirali in pripravili ta nastop v Broadwayu, po svoje glavne pevce v cerkve. Izbrali so jih izmed dveh najslavnejših skupin pevcev, ki sta peli črnske duhovne pesmi. To sta bili skupini »The stars of Faith« in »Bradford singers«. To drugo skupino je vodil profesor Alex Bradford, ki je pastir. Oboji so že nastopali tudi na koncertih, posebno v dvorani Carnegie Hall, v dvorani muzeja za moderno umetnost v New Yorku in na festivalu iazza v New Portu. Pozneje pa se je profesor Bradford s svojo skupino pridružil Marion Williams Brother Joe May in skupini »Jubilant Singers«.

Uspeh predstav »Black Nativity« je prekosil najbolj optimistična pričakovanja. Zadnji večer predstav Črnskega božiča na Broadwayu je neki prijatelj peljal tja tudi Giancarla Menottija in ta

UMRL JE DR. IVAN GRAFENAUER

Slovensko narodopisje je zadela huda izguba. Po krajši bolezni je dne 29. decembra 1964 v 85. letu starosti umrl v Ljubljani profesor dr. Ivan Grafenauer, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter upravnik Inštituta za slovensko narodopisje.

Širši javnosti v Sloveniji je bil že dolgo znan po svoji Kratki zgodovini slovenskega slovstva, ki jo je kot gimnazijski profesor napisal kmalu po prvi svetovni vojni. Še pred drugo svetovno vojno je od literarne zgodovine prešel povsem na polje slovenskega narodopisja. Tu se je izkazala njegova temeljita jezikoslovna in narodoslovna izobrazba. Posvetil se je najprej raziskovanju slovenskega ljudskega pripovednega pesništva. Med najpomembnejšimi deli na tem področju je njegova študija o nastanku, razvoju in razkroju ljudske balade o Lepi Vidi, ki jo je še v preteklem poletju priredil za 2. tisk. Pozneje je začel preučevati tudi pripovedno prozo. Njegova knjiga o Slovenskih pripovedkah o Kralju Matjažu je nadvse dragocen prispevek k poznavanju našega proznega izročila. Odkril je tudi nenavadno sorodnost med irskimi, retoromanskimi in slovenskimi pravljicnimi in legendnimi motivi.

Seznam rajnikovih znanstvenih del obsega bližje 100 števil, od teh jih tri četrtine obravnavajo narodopisne predmete. Ni čuda, da je rajni akademik Grafenauer dosegel s svojim delom mednarodno priznanje. Bil je tudi častni član International Society for Folk-Narrative Research.

Pogreb zaslužnega moža je bil na starega leta dan v Ljubljani.

je bil tako presenečen in presunjen, da je takoj najel skupino za gostovanje v Evropi na festivalu Dveh svetov v Spoletu. Tam je povzročila črnska skupina pravi delirij med gledalci ter se je izkazala po mnenju kritikov za veliko razkritje tistega festiva. Evropski impresariji so se začeli pogovarjati za gostovanje te skupine, ki je iz Spoleta res takoj odpotovala v London in doživela tam tak uspeh, da so morali prestaviti predstave iz gledališča Criterion v večje gledališče, zaradi ogromnega navala publike.

Skupino sestavlja 14 pevcev in dva glasbenika. Pretekli november so štirinajst dni s pravim trinofon gostovali v palači lepih umetnosti v Bruslju. Popoln uspeh so dosegli tudi z gostovanjem v Parizu, v Holandiji, v Nemčiji in Italiji. Zda bo imelo tudi tržaško občinstvo priložnost, da presodi vrednost te pevsko-baletne predstave.

BÜCHNERJEVA DRAMA V NEMSKEM INSTITUTU

V nemškem Kulturnem inštitutu so odprli 2. januarja razstavo, ki je posvečena nemškemu pesniku Georgu Büchnerju. Razstava obsega 70 fotografskih dokumentov o Büchnerjevem življenju in delu ter o predstavah njegovih najbolj znanih gledaliških del. Dopolnjuje jo zbirka izdaje njegovih del in kritičnih esejev o njem.

Razstava bo odprta do 11. januarja, ko bo gostovalo v nemškem Kulturnem inštitutu komorno gledališče iz Bremena, ki bo igralo v nemščini Büchnerjevo dramo »Woyzeck«, v režiji Hainza Joachima Kleina.

To gledališče je v Trstu že znano, ker je pred dvema letoma doseglo velik uspeh z igro »Veliko zmerjanje pod mestnim zidom«, ki jo je napisal Tankred Dorst

Pionirsko dejanje za literature jugoslovanskih narodov

Nemška založba Sigbert Mohn je izdala antologijo sodobne lirike jugoslovanskih narodov, ki jo je pripravil Herbert Gottschalk. Antologija predstavlja prvi izčrpenjši poskus te vrste v nemškem govorečem svetu. V poštev so prišla dela, napisana po prvi svetovni vojni. Lev Detela je v zelo nujni oceni, ki jo je napisal za švicarski tednik »Die Weltwoche« dne 18. dec. (povedati moramo, da je ta ocena tudi hvalevredno dejanje, ki bo doprinesla svoj delež za pravilno obveščanje in ocenjevanje lirike jugoslovanskih narodov v zelo važnem evropskem kulturnem centru), poudaril, da je imel H. Gottschalk srečno roko le pri izbiri srbske in makedonske lirike. Gotovo je imel pri teh boljše informatorje in prevajalce.

Srbsko liriko zastopa 18 pesnikov s 45 pesmimi. Močno izstopa Oskar Davičo, katerega Lev Detela karakterizira kot zelo občutljivega, v francoskem surrealizmu izsolanega čarovnika besede, ki svobodno operira z asociacijami in ritmično kompliciranjem in miselno zelo abstraktnem jeziku. Precej pozornosti so v antologiji posvetili Vasku Popi in Miodragu Pavloviću. Oba sta ustvarila zelo posrečeno sintezo pretežno folkloristične tradicije z moderno in kozmopolitnostjo. V antologiji sta zastopana tudi Miloš Crnjanki in Nobelov nagrajenec Ivo Andrić, ki sta sicer bolj znana kot prozaista.

Sila makedonske lirike ali še bolje, sila literarnega jezika, ki se je komaj osamosvojil, je prišla tu jasno na dan. V liriki jugoslovanskih narodov pripisujejo makedonski liriki avantgarden pomen. Vidno je iskanje po finem izražanju in težnja po estetsko višjih oblikah. Makedonci in sami imenujejo »intimistično poezijo«. Makedonsko liriko zastopajo njeni najboljši predstavniki, kot Aco Šopov, Blaže Koneski, Srbo Ivanovski. Manjka pa pomemben mlad pesnik, kot je Cano Andreovski.

Hrvate, ki so številčno najmočnejša skupina, predstavlja 22 pesnikov. Kot Slovenci, tako se tudi Hrvatje opirajo na zelo močno tradicijo in posebno na ekspresionizem. Več pesmi predstavljajo Miroslava Krležo. Omeniti moramo tudi Dobrico Cesariča, ki je mojster liričnih pejzaž in groteskne občutja. Samo dve pesmi pa ne moreta zadostno predstavljati Tina Ujevića, ki velja za naj-

Kulturne novice

V nedeljo, 27. 12. 1964, je bil v cerkvi sv. Antona Novega v Trstu koncert slovenskih božičnih pesmi, ki ga je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov. Pod vodstvom Zorka Hareja so razni zbori s Tržaškega skupno odpeli spored božičnih pesmi. Koncert je pritegnil zredno veliko ljudi, tako da je bila velika cerkev polna.

Prihodnje leto bodo obhajali v Italiji sedmo stoletnico rojstva največjega italijanskega pesnika Danteja Alighierija. Po tej priložnosti bodo priredili v Ravenni kongres za bizantinske študije. Trajal bo od 23. do 25. maja. Na kongresu bo imel profesor Bettini z univerze v Padovi uvodno predavanje o temi »Ravenna med Vzhodom in Zahodom«.

V neki londonski bolnišnici je umrl eden najbolj znanih in najbolj plačanih portretistov na svetu, slikar sir James Gunn. Doživel je 71 let. Naslikal je med drugim uradni portret kraljice Elizabete.

Gledališka skupina Cesca Basegga je uprizorila na starega leta zvečer v Rimu komedijo Carla Goldonija »Il vecchio bizzarro«. Zanimivo je to, da je bila to prva uprizoritev te Goldonijeve komedije v zadnjih 120 letih.

Kot poročajo iz Kalifornije, je hudo bolan slavni črnski pevec lahke glasbe Nat King Cole. Ze od 8. decembra je v bolnišnici v mestecu Santa Monica, toda v začetku je bil prepričan, da je samo izčrpan od preobilnega dela in od dolge turnee, ki jo je napravil pred kratkim v tujini. Potem pa so mu ugotovili tumor na pljučih. Zdravniki upajo, da ga bodo lahko ozdravili ali mu vsaj izboljšali stanje z obsevanjem s kobaltovo bombo. Nat King Cole je star 45 let.

Tik po Novem letu je umrl v Londonu slavni pesnik T. S. Eliot.

boljšega hrvatskega pesnika med obema vojnama. Če primerjamo zelo številno zastopstvo povprečnih pesnikov s tem klavno predstavljenim mojstrom, moramo upravičeno podčrtati, da je to velika pomanjkljivost te sicer zelo potrebno antologije.

V slovenskem delu stopajo v ospredje nekateri sodobni liriki kot filozofsko pogojeni Edvard Koček in Jože Udovič, ki je precej obogatil slovensko poezijo s svojimi liričnimi meditacijami. Brez posebne škode bi bili lahko izpustili imena kot Krakar, Mrzel, Borko. Poleg modernega lirika Koviča bi lahko mnogo bolje predstavili Daneta Zajca, tega zanimivega, groteskno vihrajočega, silno elementarnega pesnika današnje odtujenosti. Ena Zajčeva pesem popolnoma utone v poplavni povprečnosti in podpopprečnosti. Manjka pa fantast Gregor Strniša, ki je eden najznačilnejših osebnosti v mladi slovenski liriki. V antologiji sta zastopana tudi Alojz Gradnik in Oton Zupančič, slednji z dvema povsem netipičnima pesmima. Njegovo mojstrstvo sploh ne pride do izraza. Zadovoljivo pa so prestavili Srečka Kosovela.

Na žalost je marsikatera pesem slabo prevedena. Nekateri so celo neumestno skrajšali in neprimerno obdelali, tako da ne morejo odgovarjati originalu. Nekateri osebni podatki so tudi pomanjkljivi.

Predvsem pa ni bilo primerno, da so pomešali predstavnike raznih literarnih struj. Točna antologija pa bi morala vsebovati, vsaj kot zaključek, emigrantsko literaturo. Tako je bilo vsaj pri ruski in poljski antologiji. Lahko bi to storili tudi z literaturo jugoslovanskih narodov, predvsem z literaturo slovenskih emigrantov, ki je tudi kvalitetna in ki se lahko ponaša vsaj z dvema dobrima imenoma. Na vsak način ne bi bili smeli prezabiti na vročino — izkoreninjena, v zadnji vojni tragično preminulega katoliškega ekspresionista Balantiča, h kateremu se hodi učiti skoraj vsi slovenski moderni pesniki.

Svojo oceno za »Die Weltwoche« je L. Detela zaključil z željo, da bi ta antologija pomenila odskočno desko za svet literature jugoslovanskih narodov, kar je delno že na programu nekaterih založb.

GOSPODARSTVO

Uspehi francoskega kmetijstva

Francija ima koli 50 milijonov ha površine, ki je kmetijsko ali gozdarsko koristna. To predstavlja nad 90% celotne zemljepisne površine Francije. Od navedene površine je okoli 19 milijonov ha orne zemlje in od te jo navadno okoli polovice posejejo z žitaricami. Čeprav je komaj 21% francoskega prebivalstva zaposleno s kmetijstvom in ta odstotek še pada, se stalno dvigajo količine kmetijskih pridelkov, ki so namenjeni za izvoz.

Letos je Francija izvozila precej žitamed drugim na Kitajsko, a je konec julija imela kljub temu še 18 milijonov stotov lanske odvečne pšenice, namenjene za izvoz. Letošnja žetev pšenice je dala 125 milijonov stotov zrnja. Ker znaša notranja potreba le 90 milijonov stotov pšenice, se pojavi tu 35 milijonov stotov prebitka, kar daje zgoraj navedenimi 18 milijonov stotov skupaj 53 milijonov stotov pšenice. To količino bo Francija izvozila predvsem na Kitajsko.

Celotno kmetijsko proizvodnjo Francije v l. 1964 cenijo na nekaj več kot 40 milijard frankov, to je trdih frankov, od kate-

Ferraguti in hruške

Pred 35 - 40 letj je Mario Ferraguti delal propagando za gosto sajenje sadnega drevoja. V ta namen je izdelal posebno sadjarsko tehniko in jo opisal v knjigi »600 q di pere all'ettaro«. Njegova tehnika je služila za temelj sklenjenim nasadom v Emiliji, posebno okoli Ferrare.

Ta Ferraguti je v Castrocielu (pokrajina Frosinone) z buldožerjem razril 2 ha veliko parcelo, ki je bila prej najbolj primerna za kamnolome. Odstranil je vse večje skale in ostalo je kamnišče. V to so bile marca 1963 napravljene 80 cm globoke brazde, v katere je bilo napeljano iz smetišča v Rimu rastlinsko gnojilo in tega so podkrepili z umetnimi gnojili. V te brazde so na razdaljo 0.70x2 vsadili na obeh hektarjih 10.000 enoletnih cepljenk sort Abate Fétel, Passa Crassana, decana del Comizio in maslenka Clairgeau. Okoli debelca je bila položena slama, ki naj bi zadrževala vlago. Po 18 mesecih od vsaditve so drevesca dala po par debelih plodov, ki so izredno sladki, saj vsebujejo v srednjem 14% sadnega sladkorja. Ko so bili plodovi še drobnji, so jih dali v papirnate vrečice, ki naj jih bi varovale pred sadno muho »Ceratitis capitata«. Varovale pa so jih tudi pred točo. Hruške so bile cenjene 170 lir za kg.

Ureditev parcele z buldožerjem je stalo v celoti 5 milijonov lir ali 2.5 milijona na ha. Letne vzdrževalne stroške računajo na 500 do 700.000 lir na ha. Računajo, da bodo na vsakem ha dorastlih dreves nabrali povprečno 600 stotov hrušk. S temi številkami se lahko dela račune. Za enkrat je gotovo le to, da so bile konec novembra v Frosinone razstavljene hruške, ki so se razvile na mladih drevesih, rastočih na kamnišču. Ljudem, ki plodove občudujejo, se vse skupaj zdi kot čudež.

rih ima vsak približno vrednost 127 lir. Celotna vrednost francoske kmetijske proizvodnje presega torej 5000 milijard lir, približno tako-le sestavljenih v odstotkih: 7% predstavlja reja malih živali, to je perutnine, kuncev, čebel itd. Mleko predstavlja 20%, meso 28.5%, reja drugih živali pa 4.5%. Žita predstavljajo 10%; 5% razne okopavine, zlasti krompir in s'adkorna pesa, 10% vino, 11% sadje in povrtnina, 4% kot tobak in še druge.

Francija je v kmetijskem oziru najvažnejša država Evrope.

HIDROPONSKO VRTNARSTVO

Hidroponsko vrtinarstvo je vrtinarstvo brez zemlje. Ta način ne potrebuje zemlje, v kateri bi se korenine vzgajanih rastlin razvile, dale posameznim rastlinam potrebno držo in jim nudila prehrano. To dobijo iz primerno sestavljene tekočine, iz vode v kateri so raztopljene rastlinam potrebne redilne snovi.

Tako vrtinarstvo je sila drago in si ga lahko omisli samo kak bogataš za šport, ali znanstvenik ali družba v pročiševalne svrhe. Potrebni so namreč zaprti rastlinjaki, stekleniki, potrebna so korita, različne napeljave in cevi ter mnogo drugih predmetov in ureditev, med drugim tudi centralna kurjava, če hočemo da bo naprava delovala vse leto.

Hranilna raztopina je sestavljena iz apna, dušika, fosforja in kalija ter drobnih elementov, snovi, ki so potrebne za razvoj rastlin. Ne uporablja pa se vedno ista, to je enako sestavljena raztopina, marveč služi za vzrejo paradižnikov čisto drugačen kot za gojenje fižolčka v stročju. Znanost skuša namreč ugotoviti, kako naj bo hranilna raztopina sestavljena, da bo uspeh čim večji. Gojijo pa danes hidroponsko, to je v vodnati kulturi, predvsem paradižnike, ki v gotovih razmerah že klijajo stroške. So slučajni, da se na enem kvadratnem metru pridelata tudi do 30 kg paradižnikov. Hidroponsko vzgajajo tudi cvetice, ker cvečejo mnogo prej kot na drugačne načine vzgajane.

Jasno pa je da mora v hidroponskih napravah, v steklenikih, vladati največja snaga in dnevna kontrola, da se ne bi razvila kakšna bolezen ki bi lahko v prav kratkem času uničila ves trud in za več časa tudi okužila prostore. Zato pa more biti v takih podjetjih zaposleno samo zdravo, vestno in izvežbano osebje.

Iz vsega rečenega sledi, da ni prav nič čudnega, če je hidroponskih naprav le malo in tudi te predvsem v znanstvene svrhe. Zgradbe naprav so za enkrat še predrage. Ne vemo nič gotovega, kaj skriva človeškemu rodu prihodnost, a slutimo, da bo glede prehrane še prav hudo. Ali ni mogoče, da bo hidroponika tedaj, poleg dosejanega načina pridobivanja hrane in poleg obdelovanja morja, tretji način priskrbovanja živeža, ki bo potreben za vedno množeča se usta? Zato pa moramo pozdraviti današnje pionirje ki žrtvujejo mnogo

denarja in truda za ureditev hidroponskih naprav, v katerih se že danes gojijo velike množine paradižnikov, fižolčka, kumaric, solat, jagod in še druge povrtnine.

UVOZ 100.000 TELET

Dvakrat smo že o tem poročali, a moramo še tretjič. Skrapno bi morali uvoziti iz ZDA in Kanade v Italijo 100.000 telet, katere bi tu pitali in pr' teži 3 do 400 kg zaklali ter tako rešili vprašanje pomanjkanja dozorele teletine ((v.tell'one). Teleta so prevažali z letali in so jih doslej uvozili že 6.000. Bi jih več, a k sreči ni bilo na razpolago letal. K sreči, ker je treba smatrati vso akcijo za ponesrečeno. Crknilo je namreč 14 do 25% uvoženih telet in mnogo ostalih ni ravno pri najboljšem zdravju in ješčosti, zaradi česar so verjetne še nadaljnje izgube. Trenutno je akcija prekinjena. Mnogi gospodarstveniki so to vnaprej napovedali. Celotna dosedanja izguba znaša skoraj 100 milijonov lir.

ZLAHTNI SAD — BANANA

Kdaj se je seznanil človeški rod z banano, ki je nosila že tudi ime »rajska smokva«, ni prav natančno sporočeno. Vsekakor pa botaniki domnevajo, da spada ta tropski sadež med najstarejše kulturne rastline, po katerih je segal človek še ko je bil na prvi stopnji kulture.

Prvotna domovina banane je na tropskih otokih Tihega oceana, Avstralije in Afrike. Človek je pa zanesel njeno seme v vse območje toplih pokrajin. Razširila se je v dvesto različnih vrstah, zlasti v tropih Srednje Amerike.

V Evropi smo spoznali banano zelo kasno. Vzrok temu pa je bil težaven prenos tega sadeža, ki se pri tovoru in prekladanju hitro pokvari in počrni. Proti koncu prejšnjega stoletja so poskusili nabirati še zelene sadove in jih pošiljati z ladjami v Evropo. A niti ta način se ni obnesel. Zato skoraj nismo videli banan v trgovinah vse do druge svetovne vojne; tiste redke, ki so se našle, so bile neverjetno drage in napol gnile. Bolj za oko kot za v usta so jih prodajali kot redkost.

Po prvi svetovni vojni so pa omogočile hladilne naprave in celo posebna tovorna letala, da so banane preplavile kot žlahten sad ves evropski trg. Banana je postala v mednarodni trgovini celo ena prvih postavk. Predvsem pa zato, ker ima banana nakopičeno v sebi neverjetno dosti hranilnih snovi. Biologi pravijo, da nudi z bananami nasajena površina 44 krat več hranilnih snovi kot enaka površina krompirjevega nasada.

Banana požene iz debele korenike do šest metrov visoko deblo, s katerega vise poldrugi meter dolgi klasi, ki nosijo od dvajset do trideset centimetrov dolge sadeže.

V tropskih deželah pomenijo banane glavno hrano domačinov. Že v najstarejših časih so pekli napol zrele banane kot krompir v vročem pepelu. Danes pa jih posuše in zmeljejo za krušno moko. Iz zrelih banan pripravljajo tudi alkoholne pijače. Na južnem Kitajskem jedo liste kot solato. Iz istnih vlaken pa že tkejo močno jadrovinno in vrvi.

Naj še omenimo, da pridelujejo danes banane tudi že v Evropi — v cvetličnjakih, zlasti na severu, do koder je prevoz najdražji in najdaljši. Sorazmerno veliko banan pridelajo na Islandiji, celo za izvoz.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Tu se odloča o tem, kar je vsakemu ljudstvu najdražje, odloča se o prihodnosti stoticoev. Mi nimamo le pravice, mi imamo naravnost dolžnost braniti te pravice ljudstva.

Kakor je dala narava vsakemu človeku, tako je dala vsakemu narodu gotov krog svoboščin, katerih se ne sme dotakniti nihče. Nobena vlada, nobena država, nobena posvetna oblast ne sme položiti roke nanje. To je pravica do naše posebne eksistence in do našega samosvojega in svobodnega razvoja. Naš jezik je bistven del naše eksistence, kdor se dotika našega jezika, se dotika nas samih.

Ko boste priznali te naše svoboščine, ki smo jih prejeli od Boga, tedaj se bomo brž zblížali. Ko jih boste spoštovali ne le na splošno, temveč v vsakdanjem praktičnem

140. Dr. E. BESEDNJAK

življenju, tedaj se bomo sprijaznili. Ko jih pa boste spoštovali tako odločno in dosledno, da pridejo naravnost izven diskusije, tedaj se bomo čutili šele enakopravne in sporazum bo čez noč stvorjen.

Le med enakopravnimi se sklepajo sporazumi. Med gospodarji in hlapci vladata sila in oblast. To so nazori, ki jih ima naše ljudstvo o sporazumu. Tak sporazum hočemo in srčno želimo.

Tak sporazum je v resničnem interesu Italije, ker ustvarja mir med obema narodoma v deželi. Tak sporazum nam lahko daste, ke jer v vaših rokah.

V naših deželah je padla avtonomija in na njeno mesto je stopil v veljavo italijanski občinski in deželni zakon. Da bo naše ljudstvo vedelo, kaj je doslej imelo in kaj je sprejelo v zameno, hočemo razjasniti pomen novega zakona in ga primerjati z avtonomijo, za katero se je slovensko ljudstvo borilo tri leta.

V sedanjem realističnem času polnem atomskih raziskav in vesoljskih poletov, se bo marsikdo pomilovalno nasmehnil ob takem vprašanju.

Duhove in strahove je mogoče danes razkrinkati z vsemi mogočimi tehničnimi sredstvi, z radarji, magnetofoni, infrardečimi žarki in podobnim. Tega mnenja je bil tudi policijski načelnik v Brightonu, v čigar okolišju je polno starih gradov, kjer rado straši. Nastavil je posebnega detektiva z ustreznim osebjem, ki naj bi »odkrivalo« strahove in jih pregnalo.

Nekega dne je prejel vodja oddelka za strahove Ted Henty ukaz, naj si gre ogledat stari grad, kjer ropotajo verige v nočnih urah. Ted se je skrtil v podstrešje. Po časi so minevale ure. Nenadoma, proti trem zjutraj, zasliši pod sabo korake in žvenket verig. Plane v spodnje nadstropje — nič. Naslednjo noč postavi v sobane mikrofone in skrrije po kotih nekaj pogumnih stražnikov. Proti jutru spet slišijo ropot in štroptanje. Pri natančni preiskavi je skupina lovcev na strahove odkrila, da tolče polomljena veja v vetru ob pločevinasti nazidek. Ted je odkril že dosti podobnih strahov in je prišel že v dober glas kot preganjavec strahov.

Pa ne za dolgo časa! Nekega dne je pri-

Ni mogoče razjasniti občinskega in deželnega zakona naenkrat v enem članku. Zato hočemo govoriti danes samo o deželnem zboru. Deželni zbor je bil v očeh našega ljudstva izvoljeni poslanci, moške, ki so imeli v rokah moč in oblast, da deželo upravljajo in ji dajejo zakone. Deželni zbor je bil za naše ljudstvo njegov deželni parlament.

Kako pa je v starih pokrajinah? Ali ljudstvo tam nima lastnih zastopnikov v posameznih deželah? Da, tudi v starih pokrajinah obstajajo deželni zbori, ki jih imenujejo deželne svete. Tudi tam voli ljudstvo svoje zastopnike v deželni svet.

Volilna pravica za deželni svet je v starem kraljestvu celo bolj demokratična, kakor je bila v Avstriji. Toda kaj pomaga ves demokratični volilni red, ko je oblast in moč deželnega sveta skoro brezpomembna?

Naši deželni zbori so imeli pravico delati postave, deželnim svetom je ta pravica odvzeta. Naši deželni zbori so vodili upravo dežele svobodno in neodvisno, deželni sveti morajo predložiti vsak sklep v 8 dneh prefektu v potrditev. Vzeli so nam samostojne deželne zbornice in jih pokopali v grob.

LOV NA DIVJAČINO

Naš človek bo gotovo majal z glavo in se vprašal: Kakšne pravice in kakšno moč pa ima pravzaprav deželni svet v Vidmu? Priznati moramo, da ima deželni svet vendar nekaj oblasti: on skrbi za ceste, za bolnišnice in upravlja deželno premoženje. S tem smo z njegovimi poglavitnimi pravicami pri kraju.

Kam je šla naša ponosna avtonomija? Kaj je na primer s kmetijstvom? O kmetijstvu nima deželni svet govoriti niti besede. Naš deželni zbor je imel v rokah vse, in sicer prav vse kmetijstvo.

Pospeševal je živinorejo dežele s tem, da je bodril živinorejce, jim dajal nagrade, pri-

rejeval poučne tečaje in razstave, skrbel za močno in zdravo pasmo in, če je bilo treba, segel tudi s krepko roko vmes. Saj vendar goriški deželni odbor s pomočjo naših kmetov postavil v teku treh let uničeno živinorejo dežele skoro popolnoma na noge!

Kaj je s sirarstvom in mlekarstvom? Ali ni goriški deželni odbor šolal lani in letos naše kmečke moške in fante v tolminskih hribih za voditelje mlekarskih zadrug? Ti časi so za slovensko ljudstvo minuli.

Kaj je s sadjerejo, kaj z vinogradništvom, kaj z nasadi tobaka? Vse to je za goriške kmečke končano.

In ali ni imel naš deželni zbor pravice, da izda zakon, s katerim reši kolonsko vprašanje? Tudi ti časi so za naše kraje minuli.

In kaj bo z našimi kmetijsko - nadaljevalnimi šolami? Kaj z reformo ljudskošolskega pouka na deželi? Tudi ti časi so za naše ljudstvo minuli.

Naš deželni zbor je imel moč in tudi pravico prevzeti vrhovno vodstvo našega celokupnega kmetijstva in ga peljati skozi težko krizo, ki nas je zadela v novi državi. Odločna volja naše politične organizacije je bila izvesti ta program do pičice.

Kdo bo zanaprej ščitil naše kmetijstvo? Kmetje si bodo morali sami pomagati, če bodo hoteli obstati na lastni zemlji. Kajti deželni svet v Vidmu ima v kmetijstvu le eno samo pravico: določiti sme čas, kdaj se prične v deželi lov na divjačino.

DRŽAVNI URADNIK

To je njegova edina pravica glede kmetijstva. Tako se je zrušila v prah ponosna stavba naših avtonomij. Zakonodajna oblast je odpravljena, naši kmetje so oropani vse opore deželnih zborov, izročeni milosti rimskega uradništva, podvrženi oblasti državnega centralizma.

Novi deželni svet nima ne moči in ne pravice, da bi pomagal kmetickemu ljudstvu naših krajev. Pred nami ne stoji več svoboden gospodar, temveč hlapec. Deželni svet ima le eno izključno nalogo: izvrševati mora delo, ki mu ga določi vlada. (Dalje)

So res strahovi?

šel k Tedu lastnik velikih prodajaln in mu je ves iz sebe povedal, da so trije uslužbeni kar v bega zapustili prostore. Drugi da jim hočejo naslednji dan slediti. Vsi trdijo, da srečujejo v trgovinskih prostorih temnolaso Indijko v belem oblačilu. Ko se ji približajo, se strahotna postava razblini v nič.

Policist Ted je obljubil, da se bo še isto noč postavil na prežo. Sam pripoveduje, kaj je doživel tisti večer: »V mraku sem šel po notranjih stopnicah v drugo nadstropje trgovine. V hipu sem ugledal tisto skrivnostno postavo in sem obstal. Tiho je šla mimo mene in je izginila skozi neka zaprta vrata. Eno uro sem porabil za raziskovanje, brez uspeha. Nato sem poklical moje izvežbane detektive, ki so povsod nastavili fotografske celice, občutljive mikrofone, zapečatili smo vsa vrata in posuli po podih in stopnicah fino moko. Vso noč smo bedeli, a spet zaman. Pravzaprav ne. Ko smo razvijali negative samodelnih fotografskih plošč, smo jasno opazili belo postavo skrivnostne Indijke. »Strahu« nismo mogli odkriti, pač pa so trije moji najboljši detektivi odpovedali službo.«

Drugič je bila poklicana Tedova ekipa v tisočlet stari škotski grad Dunvergan Castle. Tam so se že dosti let odpirala točno vsak petek o polnoči neka težka vrata kar sama od sebe. Detektivi so nastavili vse potrebne snemalne in prisluškovalne naprave. Vrata so prepregli s težkimi vrvmi. Nekaj sekund pred polnočjo so stražniki zaslišali korake kot po pesku. Nato so se težka železna vrata odprla kot peresce in se zopet zaprla. Iste glasove je posnel tudi magnetofonski trak. Ted je preiskal s posebnimi aparati vse zidovje poleg vrat. Zarjaveli zapahi niso kazali nobene poškodbe; tudi odpreti niso več mogli tistih skrivnostnih vrat. Eden izmed stražnikov, ki je stal ob koncu stopnic, potresenih z moko, je prišel ves iz sebe navzgor. V temi je slišal korake in ko je prižgal električno svetilko, je opazil v moki sledove korakov, ki so se zgubljali v steni... Ted in njegovi moške so z električnimi aparati preiskali tla, odkrili niso seveda nič, razen tistih sledov.

Stari preganjalec strahov pravi, da se v sto slučajih morejo odkriti naravni vzroki, ki povzročajo »strahove«. So pa tudi taki pojavi, katerih si ne more razložiti niti s pomočjo najfinejših aparatov.

ŠPORTNI PREGLED

Po nogometnih igriščih Evrope

Evropski časniki so sestavili vrednostno lestvico evropskih nogometnih reprezentanc. Prvo mesto si delita Španija in Madžarska. Španci, ki niso v prejšnjih letih bili med najboljšimi, so lani osvojili evropski pokal. Madžari pa so na olimpijskih igrah premočno prevladovali. Na tretjem mestu najdemo Sovjetsko zvezo in Češkoslovaško, ki sta se odlikovali tako na tekmovanju za evropski pokal kot za zlato kolajno v Tokiu. Peta je Italija, ki je zaigrala z uspehom več mednarodnih tekem. Sledijo: Portugalska, Avstrija, Škotska, Švedska, Anglija, Belgija, Poljska itd. Jugoslavija je na 13. mestu.

Evropska prvenstva

Ker smo si ogledali reprezentance evropskih držav, ogledimo si še potek posameznih državnih prvenstev.

Na Portugalskem odločno vodi premočna Benfica (21 točk), ki bo po vsej verjetnosti tudi letošnja prva. Na drugem oziroma tretjem mestu sta Academica (17 točk) in Guimaraes (16), drugorazredni ekipi.

V Španiji letos gospoduje »star« Real Madrid, glavni favorit za končno zmago. Madridčani imajo štiri točke prednosti pred someščani iz kluba »Atletica« in pred moštvom »Saragozza«. Sledita Valencia (19) in Barcellona (18).

V Franciji še več ekip poteguje za prvo mesto, in sicer: Valenciennes (23), Bordeaux (22), Lion (21) ter Sochaux (20). Pred dnevi je Bordeaux porazila ekipo Valenciennes s tesnim 1-0.

V Angliji je zdaj prva ekipa Leeds, ki je nabrala 39 točk. Drugo mesto držita Chelsea in Manchester United (37 točk). Četrta je s prejšnjim zamudo enajstorica Tottenham Hotspur (30 točk). Boj za prvo mesto se bije torej med zgoraj omenjenimi tremi moštvoma.

Zelo bojevitte tekme so tudi na Škotskem. Trenutno je prva ekipa Kilmarnock, ki ima 32 točk; sledita Hibernian in Hearts (30). Četrta je klub

Dunfermline, ki ima 26 točk. Moštvo Hearts, ki je vodilo lestvico, je klicnilo v obeh zadnjih tekmah; izgubilo je srečanje s Hiberniano (3:1 na domačem igrišču) in tekmo s Dunfermlineom (2:3).

Na Nizozemskem vidimo v ospredju ekipo Feijenoord (26 točk) in DWS Amsterdam (24 točk), na Luksemburškem pa so na prvem mestu kar tri enajstorice: Jeunesse, Stade Dudelange ter Union Luss., vsaka s 17 točkami.

V Belgiji je ekipa Anderlecht daleč pred drugimi, saj ima šest točk prednosti (in eno tekmo manj) pred drugo ekipo Standard ter enajst točk pred tretjo enajstorico Beerschoot.

Tudi v Švici Losanna vodi pred moštvom Servette, v Avstriji pa sta v ospredju Rapid in Wiener klub.

V Nemčiji se potegujejo za častni naslov sledeče ekipe: Colonia, Werder Bremen, Hamburger ter Eintracht Frankfurt.

V Grčiji vodijo na prvih mestih ekipe: Olimpiakos, Panatinaikos, Aek ter Aris.

Prvenstvo Jugoslavije

Jugoslovanski nogometaši počivajo, potem ko so zaključili prvi del svojega prvenstva.

Lestvica je naslednja: 1. PARTIZAN 21, 2. SARAJEVO 20, 3. DINAMO 18, 4. ŽELJEZNIKAR 17, RIJEKA in CRVENA ZVEZDA 16, 7. VOJVODINA 15, 8. ZAGREB in RADNIČKI 14, 10. VARDAR in HAJDUK 12, 12. TRESNJEVKA, BEOGRAD in SUTJESKA 9 in 15. VELEŽ 8.

Začasni prvak je Partizan, čeprav predstavlja drugo mesto ekipe Sarajevo največje presenečenje jugoslovanskega prvenstva. Zelo presenetljive uspehe sta žela tako Željeznikar, prav tako iz Sarajeva, kot Rijeka.

Partizan je v zadnjih treh tekmah osvojil samo dve točki (neodločena izida s Sutjesko 1-1 in Vardarom 2-2, ter poraz s Sarajevom 0-1), medtem

ko sta tako Sarajevo (3-0 Crveni zvezdi, 1-0 Partizanu v Beogradu! ter 4-0 Dinamu) kot Željeznikar (4-1 Beogradu kot gosti, 1-0 ekipi Radnički ter 3-2 Zagrebu, še vedno kot gosti!) osvojili vse razpoložljive točke. Sarajevo je zabil 8 golov in prejel niti enega, Željeznikar ima razmerje 8-3, toda nabral je kar štiri točke kot gost!

Najmočnejši napad ima ekipa Sarajevo (30 golov!), sledita Crvena Zvezda (26) in Zagreb (25), najmočnejšo obrambo ima Vojvodina (12 golov), sledita Željeznikar (13), Sarajevo in Dinamo (14 golov).

USPEH SLOVENSKEGA SKAKALCA

Mladi slovenski smučarski skakalec Ludvik Zajc je dosegel na novoletni turneji 4 skakalnic v Nemčiji in Avstriji, na kateri se je zbrala skoro vsa svetovna skakalna elita, odlični uspeh. V skupni oceni je na 10. mestu. V prvi tekmi je bil 4., v zadnji 6., v dveh tekmah pa je imel nekaj smole, delno pa se mu je še poznalo pomanjkanje treninga, saj so se slovenski skakalci vezbali samo na 45-metrski skakalnici tekmovali pa so morali na 80 in 100-metrskih skakalnicah.

Turneje sta se udeležila tudi skakalca Eržen in Oman, ki sta bila tudi kar solidna, a sta pristala na skromnejših mestih, iz že omenjenih razlogov.

ZAHVALA

Družina Dornik se toplo zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli sočustvovali z njo ob smrti drage žene in ljubljene mame

Pavle Dornik roj. Jakin

Posebno zahvalo izraža g. župniku Rutarju za slovo na grobu, vsem darovalcem cvetja, osebjem Dijaškega doma, uslužbencem v bolnišnici ter vsem sosedom in prijateljem, ki so drago rajno spremili na zadnji poti k večnemu počitku. Ohranite jo v blagem spominu!

DRUŽINA DORNIK

Na dan pogreba, 30. decembra 1964

Moda za vas

Najprej voščimo vsem našim bralkam vse najboljše v novem letu. Obračun s starim letom je mimo, pred nami so zdaj novi problemi, nova predvidevanja in načrti. Tudi modni kotiček bi rad napovedal glavne novosti za sezono pomlad-poletje. V kratkem se bodo začele revije, na katerih bo vsak modni ustvarjalec prikazal, kako si zamišlja žensko 1965. Nekaj skrivnosti smo zvedeli in vam jih podajamo v kratkih obrisih.

Poglejmo blago: pomlad prinaša dvodelne obleke ali cele obleke z iopičem iz znamenite tkanine Chane, ki pa je lažja in tanjša.

Zelja, da bi bila letošnja ženska mladostna in sproščena, pride še posebno do izraza pri poletnih oblekah, ki bodo iz najtanjših tkanin. Krila široka in plesoča, nabrana v plissé, ali pa ozka, če je blago nekoliko debelejša. Obleke imajo velike hrbtno izreze, okraski pa obstojajo iz dragocenih gumbov in pentelj.

Kdor meni, da so trenutne modne barve preveč toge in sive, naj se potolaži: cel slap pastelnih a veselih barv nam bo na razpolago v novi sezoni. Bela barva še vedno triumfira; vračamo se tudi k že znani svetli sivomodri barvi, da ne omenimo še vseh odtenkov rožnate, sinje in rumene barve. Ženska 1965 naj bi bila torej lahkotna in sveža kot piši!

M. M.

POROKA

Na dan sv. Stefana sta si v zgodovinski cerkvi »Madonna alla Salette« pri Rualis, obliubila večno zvestobo gospodična Adrijana Saule in Hubert Mažgon, oba iz Gorice.

Ob prisotnosti sorodnikov in znancev ju je poročil č. g. Marijan Komjanc, prijatelj in opora Mažgonovih po prerani očetovi smrti.

Po priložnostnem nagovoru je g. Marijan Komjanc prečital brzojav z blagoslovom sv. očeta ter je izročil novoporočencema pergameno s slovenskim prevodom papeževca blagoslova. Znanci in prijatelji želijo novemu paru dosti božjega blagoslova.

ŽENA IN DOM

Razgovor med nami

Obupana sem nad temi grdimi ženskimi čevlji, ki so prišli zdaj v modo, z nemogočimi in nerodnimi starinskimi petami. Ali res ni drugega izhoda, kot da mora nositi ženska, ki hoče biti obuta po modi, take čevlje?

J. C.

Se vam zdijo res tako grdi? Ne glejte tistih čevljev, ki so prav zadnji krik mode. Izberite si take, ki imajo le nekoliko debelejšo peto — 5 do 6 cm visoko — in ne preveč zaokroženo konico. Nič več bolečih kurjih oces in udobna ter bolj sigurna hoja! Naredite uslugo vašim nogam in tudi vaše oko se bo privadilo na te »nemogoče čevlje«.

MARTINA

Imam fanta, ki je mlajši od mene. Kaj naj storim? Znanci in prijateljice mi delajo posmehljive opazke in izrekajo nejasne grožnje, kaj bo, »ko...«.

Marina

Kaj vse ljudje ne vedo povedati! Opazke in grožnje naj ti bodo le v opozorilo, da dobro premišliš, da pretehtaš sebe in njega. Če je ljubezen res prava, razlika v starosti ne more biti ovira za dober zakon.

Kako naj si odpravim mozoljčke z obraza? Sem stara 17 let in obupana zaradi tega. Bojim se, da mi bodo popolnoma skvarili polt in pustili globoke brazgotine.

R. F.

Pri mladih ljudeh tvojih let mozolji na obrazu niso redek pojav. Po navadi v nekaj letih izgine-

jo, vendar to za mlada dekleta ni nikaka tolažba. Tvoja koža je verjetno premastna, zato predvsem skrbni za čistočo obraza. Kupi si dobro nevtravno milo ter se vsak večer in tudi zjutraj umij z mlačno vodo. Pri hrani se izogibaj pikantnih jedi ter seži raje po zelenjavi in sadju. Se en nasvet: stopi pogumno k dobremu dermatologu!

Nekaj za smeh

DOBRODOŠLA UGOTOVITEV

Nekoliko sladko ginjena možaka se približeta iz gostilne, pa se eden od njiju začne ozirati okrog in pravi:

— Ali si kje videl moj klobuk?
— I, saj ga imaš vendar na glavi!
— Oh, hvala ti lepa, da si mi povedal, sicer bi šel brez njega domov!

LEPO SE UJEMATA

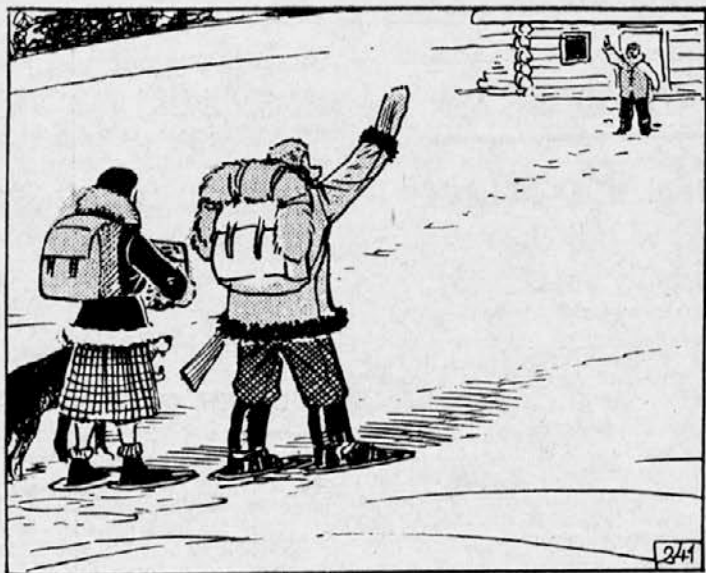
— Moj mož je čudovit: vedno hvali mojo postavo, moje lase, moje...
— In kaj je tebi všeč na njem?
— Njegov okus.

NATANCNOST

— Tu ste pozabili piko.
— Res je. Prosim, napravite jo vi.
— Ne morem, mora biti ista pisava.

CUDNI LJUDJE

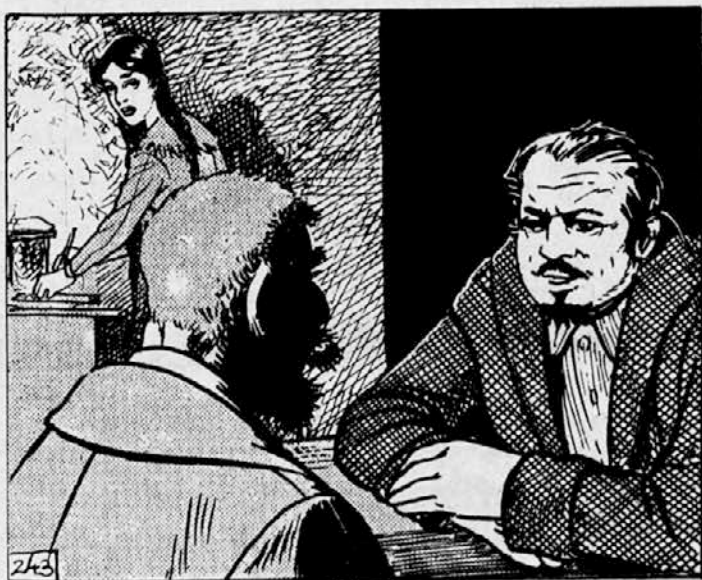
— Ali niso ljudje čudni: za vsak prazen nič se smejejo. Zadnjič je nekdo padel s kolesa in vsi ljudje so se zbrali okrog njega in se mu smejali. Samo jaz se nisem.
— Kdo pa je bil tisti, ki je padel?
— Jaz.

241. Nepeesa je bila nemirna. Ni se bala McTaggarta, toda njegova bližina jo je vseeno vznemirjala. Le zakaj hodi na njen dom? Tudi Baree je ovohaval neznanе stopinje. Pierrota je iz neprijetnih misli vzdradil tih Nepeesin smeh; Baree je med vohljanjem divje, ježno renčal! Čez 10 minut sta zagledala moškega, ki jima je prihajal naproti.

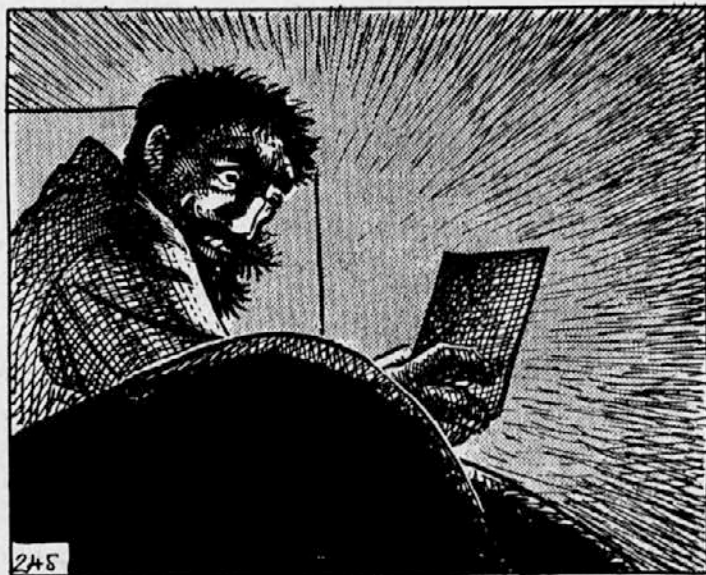
242. Pierrot si je oddahnil. To ni bil McTaggart, temveč De Bar, prijatelj, ki je levil na s sedem področju. Prinesel pa je McTaggartovo sporočilo: trgovec mora čez pet dni na potovanje in prosi Pierrota, da pride v Lac Bain in na mesto njega nadzoruje trgovino. Pierrot je razmišljal. Le zakaj prosi McTaggart prav njega?

243. Sele v hiši je povprašal lovca: »Kaj pa Nepeesa? Naj je peljem s seboj?« »O tem McTaggart ni govoril. Toda to bi bila za Nepeeso gotovo prijetna sprememba!« je odgovoril De Bar. Pierrot je vso noč premišljeval. Zakaj ni trgovec naprosil katerega od bližnjih sosedov? Prav gotovo je s tem hotel počastiti Pierrota. Toda zakaj prav njega?

244. Naslednji dan je Pierrot naročil De Bara: »Povej trgovcu, da se bom jutrišnjem odpravil v Lac Bain.« Po De Barovem odhodu se je Pierrot pogovoril še s hčerko: »Ti ostani doma, draga moja. Zdi se mi, da trgovec laže in da bo bolan, ko bom prišel v Lac Bain.« Nepeesa je bila zadovoljna in se je čez dva dni prijazno poslovila od očeta.

245. Tisto jutro je navsezgodaj vstal tudi McTaggart. Vso noč ni spal. Neprestano si je ogledoval Nepeesino fotografijo in se zadovoljno smejal. Izmisлил si je nov načrt. Ni hotel ubijati, posebno Pierrota ni želel ubiti. Zato ga je izvabil od doma. Nepeesa bo ostala sama doma. Odšel bo k njej in ne bo se mu mogla upreti.

246. Še preden se je zdanilo, je MacTaggart krenil na pot. Nalašč je zavil proti vzhodu, da Pierrot, ki bo prišel z jugovzhoda, ne bo opazil sledov njegovih sani. Vedel je, da se bo na poti zamudil dva dni in prav mu je bilo, Pierrota ni smel srečati. In mogoče ga je kaj zadržalo doma. On pa mora dobiti Nepeeso v hiši samo!